

Per ils dretgs dals mats russ

Premi da la pasch per mammas da schuldads

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Da chalanda settember survegnan mammas da St. Petersburg (Russia) il Premi da la pasch d'Aachen (Germania), la veglia chapitala imperiala da Carl il grond, sper il cunfin da Belgia e dals Pajais bass.** Che dunnas braman la pasch per lur uffants, quai s'enclegia da sasez. Ma il premi d'Aachen va a mammas determinadas, numnadain a l'Uniun da mammas da schuldads (UMS) ch'exista ed agescha dapi 1991 a St. Petersburg ed ha cuntanschì ina renconuschientscha internaziunala. Il giuven Svizzer Klaus Ammann presta servetsch civil en l'UMS. El rapporta* davart l'activitad premurusa e necessaria da lezza organisaziun.

Criminals cumondan en las casernas

Ammann manegia che recruts russ vegnian maltractads sistematicain en l'armada dapi var 30 onns. Igl ha entschavì cur che la diminuziun da las nashientschas ha stimulà las autoritads sovieticas da recrutar era criminals. Quests han introduci en l'armada in reschim che cuzzà fin oz: «Ils pli vegls oppriman, nizzegian e turmentan sistematicain ils novizs. Ils 'chastis' ils pli frequents èn la fom ordinada, privaziun da sien, arrest en cellas cun presisiun bassa sco era fridas cun chadainas e tschintas e savens violaziuns (...). Entgins schuldads san fugir, auters succumban a las blessuras da las torturas u fan suicidi. L'UMS ha infurmà pliras giadas il Cussegl da l'Europa e la Cumissiun da las Naziuns unidas encunter la tortura (Genevra) che talas acziuns sajan vegnidadas adina pli frequentas e crudavilas en ils davos onns. L'UMS calculescha che var 7000 schuldads morian annualmain en las casernas (...). En bleras regnan relaziuns igienicas alarmentadas» (p. 22). Be femnas protestan encunter lezza situaziun: «Generaziuns d'umens han pers lur conscienza da sasez e lur curaschi civil en l'armada» (p. 23).

Cun la lescha, cunter la tema

Ins po e duai cumbatter lez sistem. Quai lubeschan las leschas, «en princip las pli modernas ch'i dat (...). In emprim pass è ch'ìls umans enclegian ch'ì stoppian ed era sappian sa gidar sez» (p. 24). Ins sto mo sa basar sin «las mancanzas tar la sanadad dals blers mats. Schizunt statisticas uffizialas rapportan che passa 70% dals absolvents da la scola populara russa pateschian da malsognas cronicas. L'UMS manegia ch'ì saja vairamain passa 90% (...). Ella guida ils schuldads che vegnan tar ella, cunzunt quels che duain prestar servetsch, a cumprovar lur inabilitad pervi da malsogna ed obtegnair lur demobilisaziun» (pp. 23–24). L'UMS mussa pia als mats ed a lur mammas da defender lur dretgs, atgnamain garantids da la lescha: «Dua giadas per emna, en lur local, porschan las mammas da schuldads ina scolaziun da var trais uras, entitulada 'Defendain noss figls!', davart ils dretgs umans. Tschient persunas en media èn da la partida; d'enviern e primavaira, las stagiuns da mobilisaziun, datti fin a duatschient. I vegn mats obligads da far la mustra, recruts, geniturs e parents. Tgi che fa part emprinda l'emprim ad enconuscher ses dretgs (...). Sut tschertas cundiziuns ha mintga burgais russ quel da na prestar nagin servetsch militar. Ella Mihailovna Poljacova, parsura da l'UMS, suttastritga che la disfidanza visavi leschas e la passivitat en fatscha ad autoritads sajan francadas profundamain. Las magistras fan perquai ressortir la relevanza da la Declaraaziun da las Naziuns unidas davart ils dretgs umans ch'era la Russia ha s'obligada da respectar. Tar mobilisaziuns vegnan adina violads dretgs elementars, sco quel ad ina sfera privata e quel a l'educaziun (...). La scolaziun da l'UMS na metta betg be pais sin dumondas giuridicas, mabain era sin la psicologia. Las magistras decleran cun pazienza en l'instrucziun ch'ìns haja bunas vistas da success sch'ìns sa mussa decis, segir e conscient dals agens dretgs (...). L'UMS ha repassà ed reedi diesch giadas ina pu-

blicaziun da 170 paginas nua ch'ella responda a las dumondas las pli frequentas, (...) reproducescha ils artitgels relevants da la constituziun e las leschas, brevs exemplaras a las autoritads competentas e la glista uffiziala da las malsognas che pussibiliteschan da statuir l'inabilitad parziala al servetsch militar (...). Il cudesch declera er als mats e lur famiglias cura, a tge autoritads e co ch'ìns stoppia scriver. Igl è impurtant da sa drizzar mintgamai al dumber maximal d'istanzas; uschia ston questas agir per amur da la trasparenza» (p. 24).

Va mai suletta en ina caserna!

«Tar la scolaziun davart dretgs umans vul ins era colliar umans cun problems sumegliants ed impedir ch'ina mamma gaja suletta en in biro» (p. 24). Ammann rapporta da dunnas che hajan cumpagnà in recrut en ina caserna per survegnir documents, perquai che sia mamma na pudeva betg vegnir a St. Petersburg per motivs da sanadad: «Tutenina ha il cumandant da cumpagnia manà Sascha en ina stanza separada per discurre cun el a quatter egl. Quai pareva curius a las mammas; perquai hani suandà ils dus (...): 'Il cumandant ha pers la controlla ed ha sbragi si per nus; el ans ha numnadas 'canaglias' ed ha sdiavlà che nus impedeschian a noss figls da defender la patria e perquai na sajan dretgas mammas (...)'. Ina da las femnas ha lura telefonà a l'UMS; sin quai ha Poljacova infurmà la procura militar. Pir lur ha sa mussà il cumandant da l'unitad; ins ha schizunt servì tè a la gruppa. Ch'ì basegnia temp per survegnir documents, las hani ditg. 'Ma nus avain replitgà che nus restian l'entira notg; finalmain als avain nus obtegnids'» (p. 24). Uschia ston ins ir enturn cun autoritads russas.

Infurmar da las experienzas en las regiuns

La Russia (17 milliuns km²) è il pajais il pli vast dal mund. En lingia directa è St. Petersburg situà a 1080 km da Mur-

manc sper il Mar polar, 1176 km da Sictivcar, chapitala da la republica da Comi, 1836 km da Tuapse tranter il Mar nair ed il Caucasus, 6240 km da Vladivostoc sper l'Ocean pacific. En talas regiuns «na datti quasi nagina pressa libra, nagina organisaziun per dretgs umans che saja independenta da la regenza (...). Cunzunt las istanzas militaras incumbensadas da far las mobilisaziuns (...) èn là tutpussantas. Las mammas da schuldads survegnan dumondas da las parts las pli variadas da Russia. Recruts fugids da casernas polaras sco quella da Murmansk, (...) ubain en il Caucasus dal nord, ston ir vias grevas en fin a l'UMS. Questa empruva pia adina dapli d'infurmar la glieud en las regiuns (...). Il project 'Scolaziun mobila davart dretgs umans', cumenzà 2004 cun agid svizzer, pussibilitescha a l'UMS d'ir regularmain en las regiuns e parter lur savida ed experienzas cun la populaziun locala. En avrigl per exempel ha Poljacova dà quatter curs da dretgs umans a Sictivcar (...) a scolars da 16 fin 18 onns. Plinavant, ensembl cun partenarias localas, (...) ha la fatg visitas ad in'unitad da las truppas dal ministeri da l'intern sco er al cumissari militar dal lieu. Igl è reussi a las dunnas da là da procurar in resun remartgabel en la pressa locala per la scolaziun davart dretgs umans (...). Dua mammas ed in bab ch'aveva pers ses figl en la guerra da Tschetschenia han s'unids per cuntinuar la lavur da l'UMS en la republica da Comi. Ellas prevesan auters curs mobils a Novgorod, (...) en Carelia e, sche pussaivel, a Tuapse» (p. 25). Ma las autoritads da St. Petersburg engrevgeschan la lavur da l'UMS, augmentond adina puspè il fit dal biro che serva per la scolaziun e las sentupadas. Ils plis fautors da l'UMS collian lur sustegn cun projects. Il premi d'Aachen vegn segir a stimular lezzas mammas exemplaras ed a surlevgiar lur lavur.

* Klaus Ammann, *Kampf gegen die Gesetzlosigkeit in der Armee*, en: «G2W» 7-8/2004, pp. 22–25. Adressa: Glaube in der 2. Welt, Postfach 9329, 8036 Turitg. Fax 043 322 22 40. Posta electronica: g2w@bluewin.ch